

‘Kijk achter de achtbaan’

Brouwer wil op effecten worden afgerekend

Hij snapt het wel: krantenlezers vinden het beeld van een OM-karretje over de achtbaan leuk. Op zaaksniveau klopt dat ook. Maar mag PG Harm Brouwer het ook éven over de macrocijfers hebben? ‘Dan zeg ik: het gaat goed.’

Kalm leunt hij achterover. Relativeert hij de maakbaarheid van de samenleving. Analyseert hij de medialisering van het strafrecht. Maar de gedaantewisseling bij een pratende Harm Brouwer laat nooit lang op zich wachten. Alsof de schrijvende interviewer een massa is die overtuigd moet worden, wiebelt de voorzitter van het College van procureurs-generaal naar het puntje van zijn stoel, de stem omhoog, en de vuist op tafel, als slot van een retorische drieklapper.

‘Ik weet niet of het is ópgevallen’, zegt hij een tikje verongelijkt, ‘maar wat betreft liquidaties is het de laatste tijd behoorlijk stil in Nederland. Dat heeft, denk ik, óók te maken met succesvolle opsporing en vervolging. Ik weet niet of het is ópgevallen, maar Bureau Ontnemingswetgeving van het OM (BOOM) heeft tegen de half miljard euro aan conservatoir beslag gelegd op vermoed crimineel vermogen. Een conservatieve schatting, want de werkelijke waarde van geplukt verdacht

vermogen zou best een miljard kunnen bedragen. Ik weet niet of het is opgevallen, maar de aanpak van de witteboordencriminaliteit door vooral het Functioneel Parket is sterk geïntensiveerd, en met succes. En ik weet niet of het is ópgevallen, maar we zijn druk bezig om mensenhandel aan te pakken, evenzeer met succes.’ Dan volgt de verbale voorzet: ‘Wie heeft die onderwerpen op de kaart gekregen?’ En Brouwer kopt zijn eigen voorzet in: ‘Het OM, dacht ik zo. Op deze manier kan ik nog wel een tijdje doorgaan.’

Het is een dag voor de presentatie van het OM-jaarbericht, en de PG loopt zich warm om te scoren. Bijstelling van het mediabeeld, van de scorebordjournalistiek – dát lijkt de missie.

U wilt zeggen: het gaat wél goed met het OM?

‘Als je het zo vraagt, is je veronderstelling dat het niet goed gaat. Alsof er redenen zijn om te vinden dat het niet goed zou gaan. Het mediabeeld, dat volg ik natuurlijk, is dat het op zaaksniveau niet goed gaat. Maar weet je wat ik altijd zo merkwaardig vind? Als je mensen vanuit allerlei organisaties er over bevraagt, dan hoor je niemand dat uitspreken. Dan zegt iedereen tevreden te zijn over het OM. Het *finest hour* voor de voorzitter van het College van procureurs-generaal is wat dat betreft het moment dat de

minister van Justitie in de Tweede Kamer het OM-jaarbericht bespreekt. Op dat moment regent het loftuigen – een groot contrast met het beeld dat je ziet als de Kamer debat-teert naar aanleiding van incidenten.

De verklaring voor die aandacht voor inci-denten zie ik in de medialisering van het strafrecht. "Veiligheid" is in de samenleving sterk verpolitiekt: er worden verwachtingen gewekt, de indruk is ontstaan dat veiligheid een maakbaar begrip is. Maar het is niet maakbaar. Een democratische samenleving zonder criminaliteit bestaat niet. In essentie is criminaliteitsbestrijding het indammen en zo mogelijk terugdringen van de criminaliteit, tot een voor de samenleving en haar rechtsor-de niet bedreigende en beheersbare omvang.'

'Natuurlijk was ik opgelucht na het Holleeder-vonnis'

Wat dacht u eind vorig jaar, direct na het Holleeder-vonnis?

'Opgelucht was ik. Natuurlijk was ik opge-lucht, ik ben ook een mens. Niet opgelucht omdat met dat vonnis een levensideaal in vervulling ging. Maar ik dacht toen wel: Stel dat we die zaak zouden verliezen... Ik weet immers dat het OM vooral op die grote zaken wordt beoordeeld, en niet op de bij-drage die het levert aan de bestrijding van de totale criminaliteit.

Ja, in de Telegraaf werd eind vorig jaar het beeld gebruikt van een achtbaan: het OM zat na de zaak van de Hells Angels in een diep dal, maar een dag later, na het Holleeder-vonnis, roetsjte het OM-karretje al weer omhoog. "Donderdag door de modder, vrijdag op het schild", schreven John van de Heuvel en Bert Huisjes.'

'Op zichzelf klopt dat beeld, tenminste voor wie van zaak naar zaak springt: de meeste zaken, ruim 93 procent, lopen goed af; en soms ga je hard naar beneden. Zo'n OM-karretje op een achtbaan, dat's natuur-lijk een leuke beeldspraak voor de lezer. Tegelijkertijd geeft dat niet goed weer wat het effect van onze totale bijdrage is op de crimi-naliteitsbestrijding. Die roetsjbaan, die dag-koersen – het is niet mijn insteek; mij gaat het om de macrobenadering. Je moet individuele zaken afzetten tegen trends uit slachtoffe-renquêtes of uit onderzoeken naar onveilig-

heidsgevoelens. Neemt de criminaliteit af, ja of nee? En daarbinnen: nemen bepaalde vor-men toe of af? Uiteindelijk willen we dat onze inspanningen worden beoordeeld op het effect dat ze in de maatschappij teweeg bren-gen. Het gaat om de effecten van je beleid, en dáár passen dan je zaken in. Maar je moet het niet omdraaien. En op macroniveau zeg ik dan: het gaat goed. Maar ik heb het gevoel dat kranten, tv en radio veel minder geïnteres-seerd zijn in de macrotrends dan in afzonder-lijke hyperige zaken.'

Je zou bijna zeggen: dan maar geen Jaarbericht plus cijfers verspreiden

'Ja, maar zo werkt het hier niet. Bovendien, anders kunnen we geen verantwoording

afleggen over de bijna een miljoen zaken die het OM in 2007 heeft verwerkt. Dat kan alleen in een jaarbericht. Het College moet en wil daarin een evenwichtig totaalbeeld geven.'

'Over dat algemene beeld kan ik behoorlijk tevreden zijn. Je kunt trots zijn op dit OM. Trots op de prestaties, landelijk en lokaal. Niet dat we er zijn, zeker niet. In 2007 brach-ten we bijvoorbeeld 220 "zuivere" discrimi-natiezaken voor de rechter. In een multi-etnische samenleving, met haar inherente spanningen op het gebied van integratie is dat aantal te laag. Discriminatiebestrijding in al haar vormen is een randvoorwaarde voor een geslaagd integratiebeleid.

Maar als organisatie worden we steeds beter. We leveren een wezenlijke bijdrage aan de criminaliteitsbestrijding én we doen dat in een toenemende samenwerking met andere instanties. In veiligheidshuizen bijvoorbeeld of door middel van wat de programmatische aanpak heet. Te lang hebben we gedacht dat criminaliteitsbestrijding het feestje van alleen politie en OM was. Het lokaal en regio-naal bestuur en hun handhavingsinstrumen-ten dienen complementair te zijn.'

Blijkt u eens terug op de afgelopen drie jaar?

'Toen ik begon aan mijn eerste periode als collegevoorzitter (deze maand start een nieuwe periode van drie jaar – red.) had ik het idee dat we als OM moesten overleven; niet

zozeer extern, maar vooral intern. Het was een majeure operatie waar we voor stonden. Met niet alleen de grootscheepse reorgani-satie Het OM Verandert, die de organisatie tot in de haarvaten raakte. Maar ook het introduceren van een nieuw automatise-ringssysteem voor de werkprocessen, GPS. Die gelijktijdigheid van HOMV en GPS heeft me altijd grote zorgen gebaard, en ondertus-sen moesten we "de winkel openhouden" en elk jaar ook nog meer en beter presteren. En verdorie nog aan toe, we zijn er, met vallen en opstaan, in geslaagd. Hulde daarvoor aan alle mensen binnen het OM. Het is werkelijk een prestatie van formaat die ik in de 32 jaar die ik in verschillende organisaties werkzaam ben geweest, nog niet elders heb meegemaakt. Iedereen – College, hoofdofficieren, mede-zeggenschapsraad, enzovoorts – geloofde erin. Dat maakt het OM tot een heel bijzon-dere organisatie binnen de rijksdienst. Daar kun je trots op zijn.'

Iedere leider zegt trots te zijn

'Prima, dan zégt iedere leider dat maar. Maar ik meen het. Noem mij één andere organisatie die dat alles voor elkaar krijgt? Ik ken hem niet.'

Er zijn toch zat organisaties met goede pro-cesssystemen en digitale dossiers?

'Dacht je dat? Dat ze net zoiets als GPS heb-ben? Zonder een voorbeeld te willen noe-men: heel veel organisaties verkopen zichzelf zo, om uiteindelijk al dan niet zichtbaar door de mand te vallen. Het logistieke proces van het OM is buitengewoon ingewikkeld, en dus krijg je ook een complex ICT-systeem. Niet alleen het ontwikkelen is dan moeilijk, ook het testen en het implementeren. Daar zitten we nu middenin met een Rechtspraak die uiteindelijk ook mee wil.'

Jij noemt dat HOMV even achteloos in een bijzin, maar wat dacht je van de regionali-sering die 1 januari van de kant gaat? Met zijn regio- en lokale parketten, met een versterkte rol voor de regiohoofdofficier, en de landelijke hoofdadvocaat-generaal, alles ter wille van deskundigheidsbevordering en continuïteit. Wat dacht je van de bouw van het Landelijk Parket en het Functioneel Parket, van die van de Centrale Verwerking OM (CVOM), de Dienstverleningsorganisatie OM (DVOM) en het Wetenschappelijk Bureau OM (WBOM)? Mega-prestaties mijns inziens. We zullen daarbij als concern moeten functi-oneren en tevens overleven. Het gaat om het loslaten van OM-koninkrijkes, en het regio-

naliseren is daar ondersteunend voor. Een nieuwe, maar niet de laatste stap naar een organisatie die kwalitatief en kwantitatief beter wil functioneren, alles om de criminaliteit nog beter te bestrijden. En dan heb ik het nog niet eens gehad over het Versterkingsprogramma naar aanleiding van "Schiedam" en al die andere kwaliteitsprogramma's.'

'We hebben het OM op zijn kop gezet en nieuwe ICT geïmplementeerd. En de bestrijding van de criminaliteit geïntensiveerd, met het accent nu op georganiseerde criminaliteit, financieel economische criminaliteit en cybercrime, dat alles op basis van eigen initiatieven. Ik heb een goed gevoel als ik zie hoe het OM als geen ander dat allemaal levert. Tja, en dan worden we afgerekend met een "lijstje van Runderkamp", waarin de NOS-verslaggever louter zaken had opgenomen die voor het OM niet goed waren afgelopen, om vervolgens vraagtekens te plaatsen bij het functioneren en bestaan van het Landelijk Parket. Tegen zo'n versimpeling van criminaliteitsbestrijding is het moeilijk opboksen, alsof het in de zaken waar het hier om ging, alleen om winnen of verliezen ging. Het gaat om het verkrijgen van waarheid, met alle daar bij behorende persoonlijke en sociale nuances van dien. Het is en blijft een zoektocht, waarbij de rechter uiteindelijk beslist. Mijn eerste gedachte was: ik plaats daar mijn eigen lijstjes tegenover. Maar dan ga je er in mee, dat wilde ik uiteindelijk niet, dat is een *dead end*.'

Doet dat u pijn?

'Ja, die scorebordjournalistiek raakt mij. Want ik weet dat de werkelijkheid anders is. Zo'n lijstje doet geen recht aan de duizenden mannen en vrouwen van het OM die dagelijks tot aan hun liezen in de branding van de samenleving staan ten behoeve van een veiliger samenleving. Die het iedere dag weer moeten waarmaken. Ja, het doet soms pijn. Ze verdienen een betere behandeling voor hun inzet en moed. Als kritiek terecht is, en dat komt ook voor, heb ik er geen moeite mee. Maar sommige kritiek mag wel wat meer gewogen zijn.'

'De scorebordjournalistiek van vandaag raakt mij, ja'

U had vanwege dergelijke kritiek ook kunnen stoppen na drie jaar voorzitterschap van het College?

'Wat is dit voor onzinnige vraag? Het is een voorrecht om voor het OM te mogen werken. Als ik de komende drie jaar mag volmaken – langer mag wettelijk trouwens niet – is dat overigens wel het maximum.'

Bespeurt u al Harm Brouwer-moeheid?

Grijnzend: 'Ongetwijfeld zullen er, binnen en buiten het OM, mensen denken: "jammer dat 'ie bijgetekend heeft, hij had moeten gaan". Ik ken ze overigens niet, maar zo gaat dat nu eenmaal. Hoge bomen vangen veel wind. Ik heb echter net bijgetekend, dit is niet het moment om me over een vertrek te zitten bekommeren. Ik doe het met alles wat ik in me heb en voor het overige is het: graag of niet.'

Hoe zit het met uw vrije tijd?

'In deze functie is vrije tijd geen werkelijke optie. Het is 24 uur per dag en zeven dagen per week. Het kost me niet echt moeite om dat op te brengen. Ik doe het met veel plezier. Soms veroorloof ik mij de luxe te dagdromen over hoe het bijvoorbeeld zal zijn om samen met Bart Nieuwenhuizen en Fred Teeven een goede rugbywedstrijd te bezoeken. Misschien komt die tijd nog eens echt.'

Tekst: Pieter Vermaas

Foto: Joop Reijngoud